॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ धर्म्मार्थं ब्राह्मणे दानं यज्ञोऽर्थं नटनर्त्तके । भृत्येषु भरणार्थं वै भयार्थं वै तु राजसु । १७११५

॥ यक्ष उवाच ॥ केन स्विदावृतो लोकः केन स्वित्न प्रकाशते । केन त्यजति मित्राणि केन स्वर्गं न गच्छति ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ अज्ञानेनावृतो लोकस्तमसा न प्रकाशते । लोभात्त्यजति मित्राणि सङ्गात् स्वर्गं न गच्छति ।

॥ यक्ष उवाच ॥ मृतः कथं स्यात् पुरुषः कथं राष्ट्रं मृतं भवेत् । श्राद्धं मृतं कथं वा स्यात् कथं यज्ञो मृतो भवेत् ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ मृतो दरिद्रः पुरुषो मृतं राष्ट्रमराजकं । मृतमश्रोत्रियं श्राद्धं मृतो यज्ञस्त्वदक्षिणः ।

॥ यक्ष उवाच ॥ का दिक् किमुदकं प्रोक्तं किमन्नं किञ्च वै विषं । श्राद्धस्य कालमाख्याहि ततः पिब हरस्व च । १७१७०

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ सन्तो दिग्जलमाकाशं गौरन्नं प्रार्थना विषं । श्राद्धस्य ब्राह्मणः कालः कथं वा यक्ष मन्यसे ।

॥ यक्ष उवाच ॥ तपः किंलक्षणं प्रोक्तं को दमश्च प्रकीर्त्तितः । क्षमा च का परा प्रोक्ता का च ह्रीः परिकीर्त्तिता ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ तपः स्वधर्म्मवर्त्तित्वं मनसो दमनं दमः । क्षमा द्वन्द्वसहिष्णुत्वं ह्रीरकार्य्यनिवर्त्तनं ।

॥ यक्ष उवाच ॥ किं ज्ञानं प्रोच्यते राजन् कः शमश्च प्रकीर्त्तितः । दया च का परा प्रोक्ता किञ्चार्ज्जवमुदाहृतं ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ ज्ञानं तत्त्वार्थसम्बोधः शमश्चित्तप्रशान्तता । दया सर्व्वसुखैषित्वमार्ज्जवं समचित्तता । १७१७५

॥ यक्ष उवाच ॥ कः शत्रुर्दुर्ज्जयः पुंसां कश्च व्याधिरनन्तकः । कीदृशश्च स्मृतः साधुरसाधुः कीदृशः स्मृतः ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ क्रोधः सुदुर्ज्जयः शत्रुर्लोभो व्याधिरनन्तकः । सर्व्वभूतहितः साधुरसाधुर्निर्दयः स्मृतः ।

॥ यक्ष उवाच ॥ को मोहः प्रोच्यते राजन् कश्च मानः प्रकीर्त्तितः । किमालस्यञ्च विज्ञेयं कश्च शोकः प्रकीर्त्तितः ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ मोहो हि धर्म्ममूढत्वं मानस्त्वात्माभिमानिता । धर्म्मनिष्क्रियतालस्यं शोकस्त्वज्ञानमुच्यते ।

॥ यक्ष उवाच ॥ किं स्थैर्य्यमृषिभिः प्रोक्तं किं च धैर्य्यमुदाहृतं । स्नानञ्च किं परं प्रोक्तं दानञ्च किमिहोच्यते । १७१८०

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ स्वधर्म्मे स्थिरता स्थैर्य्यं धैर्य्यमिन्द्रियनिग्रहः । स्नानं मनोमलत्यागो दानं वै भूतरक्षणं ।

॥ यक्ष उवाच ॥ कः पण्डितः पुमान् ज्ञेयो नास्तिकः कश्च उच्यते । को मूर्खः कश्च कामः स्यात् को मत्सर इति स्मृतः ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ धर्म्मज्ञः पण्डितो ज्ञेयो नास्तिकोमूर्ख उच्यते । कामः संसारहेतुश्च क्षन्तापो मत्सरः स्मृतः ।

॥ यक्ष उवाच ॥ कोऽहङ्कार इति प्रोक्तः कश्च दम्भः प्रकीर्त्तितः । किन्तद्दैवं परं प्रोक्तं किन्तत् पैशुन्यमुच्यते ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ महाज्ञानमहङ्कारो दम्भो धर्म्मध्वजोच्छ्रयः । दैवं दानफलं प्रोक्तं पैशुन्यं परदूषणं । १७१८५

॥ यक्ष उवाच ॥ धर्म्मश्चार्थश्च कामश्च परस्परविरोधिनः । एषां नित्यविरुद्धानां कथमेकत्र सङ्गमः ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ यदा धर्म्मश्च भार्य्या च परस्परवशानुगौ । तदा धर्म्मार्थकामानां त्रयाणामपि सङ्गमः ।

॥ यक्ष उवाच ॥ अक्षय्यो नरकः केन प्राप्यते भरतर्षभ । एतन्मे पृच्छतः प्रश्नं तत् शीघ्रं वक्तुमर्हसि ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ ब्राह्मणं स्वयमाहूय याचमानमकिञ्चनं । पश्चान्नास्तीति यो ब्रूयात् सोऽक्षयं नरकं व्रजेत् ।

वेदेषु धर्म्मशास्त्रेषु मिथ्या यो वै द्विजातिषु । देवेषु पितृधर्म्मेषु सोऽक्षयं नरकं व्रजेत् । १७१९०

विद्यमाने धने लोभाद्दानभोगविवर्ज्जितः । पश्चान्नास्तीति यो ब्रूयात् सोऽक्षयं नरकं व्रजेत् ।

॥ यक्ष उवाच ॥ राजन् कुलेन वृत्तेन स्वाध्यायेन श्रुतेन वा । ब्राह्मण्यं केन भवति प्रब्रूह्येतत् सुनिश्चितं ।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ शृणु यक्ष कुलं तात न स्वाध्यायो न च श्रुतं । कारणं हि द्विजत्वे च वृत्तमेव न संशयः ।

वृत्तं यत्नेन संरक्ष्यं ब्राह्मणेन विशेषतः । अक्षीणवृत्तो न क्षीणो वृत्ततस्तु हतो हतः ।